

не тільки на сприймання об'єктів, але також при осмисленні та інтерпретації подій, що і підтверджує проведене нами дослідження етнічної ідентичності. Дослідження має перспективу, бо його можна провести з респондентами різних соціальних груп (вікових, професійних, етнічних, релігійних тощо), що безумовно допоможе створити більш повну карту етнічної ідентичності в різних частинах України.

Література

1. Истомина О. Б. О типах этнической идентичности / О. Б. Истомина [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ecsocman.hse.ru/data/2012/03/27/1268906573/Istomina.pdf>.
2. Мацумото Д. Психология и культура / Дэвид Мацумото. – СПб. : прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. – 416 с. – (Серия «Психологическая энциклопедия»).
3. Методика «Типы этнической идентичности» (авт. Г. У. Солдатова, С. В. Рыжова) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://sites.google.com/site/test300m/tei>
4. Солдатова Г. У. Психология межэтнической напряженности / Г.У. Солдатова. - М., Смысл, 1998. – 389 с.
5. Урок на тему: «Єдина родина в центрі України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smshkola1.klasna.com/uk/news-8-5037/>

УДК 378.1

Сіткар С. В., Сіткар Т. В.

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІЧНИХ ФАХІВЦІВ В США ТА ЯПОНІЇ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД

Постановка проблеми. Світ, у якому доведеться жити нашим дітям, змінюється вчетверо швидше, ніж наші школи, зазначає відомий американський педагог, доктор Віллард Дагет [1, с. 22]. Нині кожне нове покоління має все менше можливостей набути від попереднього досвід і навички життєвладштування. Стрімке скорочення термінів впровадження нових досягнень науки і техніки часом робить ці навички непотрібними. Як справедливо відзначає засновник і президент Римського клубу Ауреліо Печчеї: «Суть проблеми... в тому, що люди не встигають адаптувати свою культуру відповідно до тих змін, які самі ж вносять у цей світ, і джерела цієї кризи лежать всередині, а не поза людською істотою. Саме науково-технічний прогрес призвів до деформації освіти, оскільки затребував суб'єкта дії, а не суб'єкта духу (життєвого смислу)» [2, с. 67].

Перед університетами дедалі частіше постає питання: як навчати? З одного боку, суспільство та економіка потребують вузьких професіоналів, з іншого – темп змін такий високий, що обумовлює потребу зміни місця роботи за життя кілька разів, нерідко з потребою зміни навіть типу роботи. Тому актуальним є питання: як навчати для майбутнього? [3, с. 61].

Посилаючись на досвід розвинутих держав, зокрема США, Японії та інших країн, слід зазначити, що корпорації, які часто переказують досить великі кошти університетам, не очікують, що фінансові інвестиції одразу принесуть результати у формі інновацій у фірмах, але сподіваються, що вони будуть у майбутньому і будуть вагомими, бо дадуть змогу підготувати знаючих випускників, які матимуть персональні контакти, **необхідну компетенцію** та know-how, що потрібні у фаховій роботі [3, с. 134].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В. Темненко та З. Сейдаметова порівнюючи вітчизняну та американську педагогіку стверджують, що радянське та

пострадянське розуміння педагогічної освіти, за суттю, зводиться до навчання педагога-предметника. У такому навчанні фундаментальні аспекти педагогічної професії неминуче відходять на задній план, скромно поступаючись місцем навчанню предмета як такого, в обсязі, що явно перевершує якісь розумні професійні потреби. Так, майбутній учитель математики в досить великому обсязі вивчає такий предмет як функціональний аналіз, - лише для того, щоб потім із жахом його забути. Але цей вчитель ніким і ніяк не навчається тому, як привабити математикою обдаровану дитину, і як бути поблажливим до того, хто не має ні здібностей, ні схильності до математики. Більшу частину часу університетського навчання «з'їдають» предмети, які є некорисними для майбутнього вчителя, і можливо, є суттєвими лише для майбутнього чистого математика, а таких, - як стверджують деякі видатні вчені, - на Заході не більше п'ятдесяти осіб у кожному поколінні, і вчити їх треба штучно [5, с. 6].

Ці вчені наголошують: «...найсуттєвішим, що відрізняє американську школу від радянської та пострадянської, - відсутність адміністративного та педагогічного хамства, терпиме ставлення до особливостей поведінки учнів. Зрозуміло, відсутність хамства в школі є результатом його відсутності в суспільстві. Більш спокійна, більш толерантна, більш терпима поведінка людей у побуті, на вулицях, в установах, транспорті – це головна відмінність західного життя від радянського та пострадянського, що відзначають багато інтелігентних емігрантів із колишнього Радянського Союзу» [5, с. 6].

Виклад основного матеріалу дослідження. Якою є сучасна американська філософія освіти? На це питання досить влучну відповідь знаходимо у письменниці Тетяни Толстої, яка поділилась думками з оглядачем газети «Совершенно секретно» Оленою Светловою про систему освіти в США. На запитання «Яке враження справили на вас американські студенти, яким ви викладали сучасну російську прозу?» вона стверджує, що за рівнем сприймання літератури – це місто Васюки. Але вони досить швидко ростуть, це - сприятливий ґрунт. Якщо на рівні 18 років наші студенти розумніші, то до 25 років вже все інакше, а до 40 наш давно вже став п'яницею, а американець став професором. У нас - ранній розвиток і швидке гниття, як у грибів, а вони ростуть як дубки – довго та міцно» [4].

Українська педагогічна освіта потребує значного розширення спектра спеціальностей, за якими слід би проводити навчання майбутніх учителів і працівників шкіл. Природно, така зміна не може бути введена миттєво, одним наказом міністра освіти, або указом Президента, або навіть законом України. Зміни в культурі не декретуються. Вони повинні бути усвідомлені, вистраждані, мати запит та любовно виплекані суспільством.

В американських університетах в рамках спеціальностей за якими готують фахівців є ряд дисциплін які вивчають зовсім не так як в Україні. Про це свідчать індивідуальні та колективні зустрічі з американськими професорами з університету центрального Арканзасу, які навчали студентів психолого-педагогічного факультету та факультету іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка в рамках угоди (2005–2010 рр.) про міжнародне співробітництво в галузі освіти між названими навчальними закладами.

В процесі обміну інформацією з американським психологом Кім Ділман, яка читала лекції студентам ТНПУ ім. В. Гнатюка виявлено, що система підготовки фахівців з психології у нас та в штаті Арканзас (США) має суттєві відмінності, як за термінами підготовки, так і за кількістю навчальних дисциплін. Зокрема для здобуття права викладати психологію у коледжі чи ВНЗ американські студенти повинні пройти наступні рівні підготовки: чотири роки навчання для здобуття освітньо-

кваліфікаційного рівня «бакалавр», потім ще три роки навчання в магістратурі і нарешті останній етап – це етап здобування докторського рівня (за нашими аналогами відповідає навчанню в аспірантурі). Після цього можна працювати за одержаним фахом, але диплом видадуть після однорічного відпрацювання за обраним напрямком здобутої освіти (аналогічно, як у нашій системі освіти, інтернатура в медицині). Крім того з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» практично знайти роботу досить проблематично, або майже неможливо.

Є також відмінності в кількості навчальних дисциплін та тижневому аудиторному навантаженні студентів. Зокрема, в наших ВНЗ тижневе аудиторне навантаження для студентів складає 30 годин за тиждень, а в університеті центрального Арканзасу – максимально 15 годин за тиждень, а мінімальною нормою є 9 аудиторних годин. Значний акцент у них робиться на самостійну роботу студентів, що для наших колишніх школярів є досить непосильним завданням.

Хоч освіту і називають п'ятою владою, владою над майбутнім, але ще й до сьогодні в світі співіснують дві тенденції в освіті. В одних країнах прагнуть до всезагальної вищої, в цьому аспекті першою стала Японія, тепер приєдналися США. В інших країнах, наприклад в країнах Центральної Африки, які перебувають під протекторатом Ізраїлю, на освіту виділяються малі крихти, тому там реалізується тільки всезагальна початкова, але і та на функціональному рівні. Умовно можна виділити чотири рівні ставлення до освіти, їх представляють держави:

Технократичні Вища 15-20 %	Демократичні Середня 10-15%	Ті, що розвиваються Н / середня 5-10%	Відсталі Початкова 0-5%

Технократичні країни, які ставлять завдання всезагальної вищої освіти, витрачають на це 15–20% бюджету; **демократичні** – дають населенню середню освіту на доброму рівні; для країн, **які розвиваються** і цей рівень є непосильним; 5–10% бюджету можуть забезпечити тільки всезагальну освіту на неповному середньому рівні; **відсталі** країни – тому і відсталі, що не розуміють, що їм ще необхідно усвідомити: для прискорення вперед необхідно позбутися існування на рівні всезагальної початкової освіти.

Японія переконливо довела цілому світу, що від освіти залежить добробут держави. Розвиток освіти сприяє розвитку науки, а це відповідно призводить до розробки нових технологій, до збільшення виробництва товарів і до покращення добробуту держави. Всі ланки цього ланцюжка повинні мати економічне і кадрове забезпечення. Економічне забезпечення – це функція держави, кадрове – є важливою ціллю освітньої системи.

Висновки. Пострадянські стандарти підготовки педагога-предметника відстають майже на століття від спектра призначених для вивчення дисциплін. У багатьох вищих навчальних закладах відсутня і професура, здатна навчати цим дисциплінам. Це створює ще один виклик для українських університетів [5, с. 6].

Виконуючи вимоги часу, які ведуть нас до європейського освітнього простору, не варто, на наш погляд, переоцінювати роль окремих новацій, які мають функціональне, а не змістовне значення. Кшиштоф Павловський пише, що сотню років тому ступінь магістра важила набагато більше, ніж сьогодні важить ступінь доктора. Слід очікувати, що з часом буде змінюватися роль сучасних бакалавра і магістра, трансформуватимуться змістовні характеристики цих ступенів.

Йдеться про те, що університет має стати організацією, яка не відтворює усталені моделі діяльності, а постійно самонавчається, адаптується, мислить широко і

системно, заохочує вдосконалення особистої майстерності своїх викладачів, постійно випробовує різноманітні освітні та технологічні інновації, перебудовує свідомість. Тобто вищий навчальний заклад через систему технологій стає здатним запропонувати оптимальну кількість і якість знання в тій формі і тими засобами, які максимально сприяють розвитку і реалізації здібностей особистості та суспільного розвитку [3, с. 228].

Література

1. Драйден Гордон. Революція в обучении. Научить мир учиться по-новому / Драйден Гордон, Вос Джанет. – М., «Парвинэ», 2003. – 670 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
3. Павловський Кшиштоф. Трансформація вищої освіти в ХХІ столітті: польський погляд / Кшиштоф Павловський – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 230 с.
4. Светлова Е. Интервью с писательницей Татьяной Толстой о системе образования в США / Елена Светлова // Совершенно секретно. – № 4, 1990.
5. Темненко В. Кто научит вчителя (педагогіка вітчизняна й американська: знайдіть відмінності) / В. Темненко, З. Сейдаметова // День. – № 115, 1 липня 2005. – С. 6.

УДК 37.035.3: 613 (438)

Сливка Л. В.

ІНТЕГРАЦІЯ МАТЕРІАЛІВ ПОЛЬСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ІЗ ПРАКТИКОЮ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

Постановка проблеми. Новочасний етап соціально-економічної модернізації українського суспільства і розвитку педагогічної теорії та практики передбачає активну здоров'язбережувальну діяльність працівників освіти, відтак проблема якісної підготовки майбутніх учителів, здатних доцільно розв'язувати проблеми формування і зміцнення здоров'я дітей та молоді в межах освітніх закладів стає дедалі актуальнішою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здійснений аналіз висновків вітчизняних науковців щодо шляхів ефективної організації здоров'яорієнтованого навчально-виховного процесу (О. Бондаренко, Г. Воскобойнікова, В. Звєкова, В. Коваль, В. Нестеренко, О. Омельченко, О. Філіпп'єва, ін.) засвідчує, що проблема формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів достатньо теоретично осмислена і обґрунтована. Разом з тим, більш глибокого і уважного вивчення потребує позитивний зарубіжний досвід, оскільки його інтеграція в український освітній простір сприятиме впровадженню нових підходів до здоров'язбережувального виховання зростаючої особистості.

Мета статті – висвітлити досвід автора щодо використання матеріалів науковців Польщі на лекційних і практичних заняттях з курсу навчального курсу «Методика навчання основ здоров'я в початкових класах», який вивчався на Педагогічному факультеті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Виклад основного матеріалу дослідження. В процесі опрацювання теми «Сучасні підходи до формування і зміцнення здоров'я школярів через освіту» опрацьовували зміст статей Барбари Воинаровської «Зв'язки між здоров'ям та освітою» [4] і «Особливості сучасної здоров'язбережувальної освіти» [3].